

31 K.O.
 k leven heen-
 ragers, en als
 odes, gewerd
 f woord, door
 eenig besluit
 en afgekeurd.
 dan ook niet
 De herziening
 allicht uitge-
 reijdanus.

brochure van
 verschenen.

n de opvatting
 de predikanten,
 en de opinie
 t bekende pro-

prof. Hepp: „Zij
 vrouwen, dat
 sche gevoels
 biddend over-
 te correctie zal
 t! Welnu, wij
 zijn tot de slot-
 an, niet alleen
 en vooral niet
 linaal zijn. Op
 die tegen den
 t te kort schiet,
 verweging niet
 l ernstig, wan-
 en uitroep voor
 anten strijd is
 het forum van
 moet wel heel
 gumenten heb-
 nenten bij eer-
 dan mag hem
 rekend.

are gesteld, die
 taat.

methode, die
 er de loupe te

ammerlijke ge-
 rioristisch.

toonen, dat de
 is, d.w.z. dat
 den een cari-
 zins, dat hij
 ik ben ervan
 rkt gedachten-
 maakt, waar-
 anders onrecht

ende citaat van
 re gemakshalve
 deze algemeene
 beperkte mate,
 el behagen,
 deed uitgaan,
 iefde, waarmee
 tot de in zonde
 die vraag zoo:
 d in zonde viel,
 j gedreigd had,
 ft Hij door een
 ande de zonde
 zonde in
 it, of was
 ondeva-
 men weg,
 en vrije genade
 en door Zijn
 niet slechts de
 genstroom ge-
 at der zonde in
 patiëring van

kiest A. voor
 eene goedheid
 jk welbehagen,
 uitgaan, maar
 rmee God Zich
 en wereld.

van zaken zijn
 olgt der-
 ormeerde
 e genade
 orspron-
 g is". (Blz.

bierin de ge-
 eene goedheid is
 ORSPRONKE-
 ZIJN SCHEP-
 made is GEEN
 G.

blz. 36, waar
 heref. theologie
 gemeene gratie
 ij k e s c h e p -
 S.) We zou-
 nagen IN Zijn

belijdenis en

Schrift deze caricatuur-teekening te bestrijden, dat de
 gevallen wereld geen continuïteit meer heeft met de
 oorspronkelijke schepping. Hij wint dit steekspel glans-
 rijk, hoewel de werkelijke tegenstander zelfs niet ge-
 troffen is.

b. A. heeft beweerd, dat door sommigen in den Cal-
 viniatischen kring de consequentie wordt getrokken,
 dat de overheid zou regeeren bij de gratie van God al-
 machtig, maar niet bij de gratie van den gekruisigden
 en verhoogden Christus (blz. 45). A. heeft tegen de z e
 c o n s e q u e n t i e bezwaar en poneert, dat de over-
 heden regeeren bij de gratie van Christus. Voor wie
 het standpunt en de geschriften van A. kent is het dui-
 delijk, dat A. positie kiest tegen de s c h e i d i n g van
 regeeren of bij de gratie van God almachting of bij de
 gratie van den Christus. Hij ziet deze beide afleidingen
 van de aardse regeermacht in één perspectief. Maar
 Prof. H. stelt het nu voor, alsof A. de opvatting van
 het regeeren bij de gratie van God zou bestrijden. Want
 Prof. H. zegt: „De aanval richt zich tegen het voor deze
 critiek (met de woorden: „deze critiek” bedoelt Prof. H.
 z'n tegenstander A. — J. M. S.) niet vaststaande feit,
 dat de overheid regeert bij de gratie van God almach-
 tigt”. (Blz. 46). Ieder voelt weer de ongeoorloofde ge-
 dachtersprong. Prof. H. zou hebben moeten aantonen:
 1e. dat A. zelf denkt in het alternatief: of regeeren bij
 Gods gunst, of bij de gunst van Christus; en 2e. dat A.
 het tweede lid als eigen opvatting kiezende, daarmee het
 eerste lid verwerpt.

c. Prof. Hepp's tegenstander B. (één der meest be-
 kende professoren) heeft geschreven, dat het verbond
 twee-zijdig is in z'n bestaan en voortbestaan, hoewel
 één-zijdig in z'n ontstaan als soevereine beschikking
 van God. Deze tweezijdigheid van het verbond wordt nu
 door Prof. H. aldus bestreden: „Immers, was het werk-
 verbond in zijn bestaan en voortbestaan tweezijdig, dan
 hield het bij den val op te bestaan, dan gold het niet
 tot in eeuwigheid, want de mensch onttrok er zich aan
 door zijn zonde”. (Blz. 74.) Maar deze bestrijding houdt
 alleen steek, WANNEER DE BEIDE PARTIJEN IN
 HET VERBOND ALS GELIJKWAARDIG GEZIEN
 WORDEN. Maar de gedachte van gelijkwaardigheid
 was juist door B. afgewezen, waar hij schreef: „God
 bindt Zich aan den mensch, de mensch bindt zich aan
 God, beiden doen dit in vrijheid, waarbij de vrijheid
 steeds bepaald wordt, in haar begrip, DOOR DEN
 GANSCH ONDERSCHIEDEN „AARD”.... van God
 en den mensch...”. (Kapitaal gezet door ons, S. Blz.
 73).

d. B. schreef ook ergens: „Want „Gabe” en „Aufgabe”
 blijven één”. Klaarblijkelijk was de bedoeling daarvan,
 dat gave en taak niet gescheiden mogen worden, dat
 elke gave een taak, een verplichting met zich meebrengt.
 Prof. Hepp echter maakt er een identificatie van, als
 hij zegt: „Niettemin moet ernstig bezwaar worden ge-
 maakt tegen de zinsnede: „Gabe” en „Aufgabe”, gave
 en taak blijven één. Ze kan alleen dan beteekenis heb-
 ben, wanneer de taak zelf geheel en enkel als gave
 wordt opgevat. M. a. w. wanneer gratie slechts bevel is”.
 (Blz. 75 en 76.) Hier had toch moeten b e w e z e n
 worden, dat B. gave en taak identificeert. De uit-
 drukking: „blijven één” levert het bewijs nog niet. Of
 is het een identificatie van man en vrouw, als iemand
 zegt: in het huwelijk blijven man en vrouw één?

e. B. heeft nogal uitvoerig geschreven in verband
 met de algemeene genade over het medewerkerschap
 Gods. Prof. H. zegt dienaangaande: „Doch nimmer mag
 aan het voorzetsel „mede” in medewerking zulk een
 kracht worden verleend, dat de mensc h e e n k l e i n s t u k j e a l l e e n w e r k t,
 terwijl God het overgrote overige doet”. (Blz. 86. Spa-
 tiëring van ons, S.) Dit suggereert de gedachte, alsof
 B. dit zou beweerde hebben. Maar bewijs ontbreekt. Het-
 zelfde geldt van wat Prof. H. zegt op blz. 89: „Niets
 is er in het werken, dat van hen geëischt wordt, dat
 God niet in hen werkt. Het is onmogelijk aan te geven
 wat zij werken in onderscheiding van God. A r b e i d s -
 v e r d e e l i n g b e s t a a t e r n i e t”. (Wij spati-
 eeren. S.) Voorzover mij bekend heeft B. zooiets nim-
 mer beweerd. Prof. H. toont ook niet aan dat het be-
 weerd is, trekt slechts conclusies, die in geen deele
 kloppen op den werkelijken stand van zaken.

Een geschrift, dat deze caricaturistische methode
 volgt, KAN niet overtuigen en zal steeds minder over-
 tuigen naarmate het nauwkeuriger bestudeerd wordt.

Over het apriorisme een volgend maal.

's-Gr. J. M. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Rosenberg en de „Belijdenisbeweging”.

Het Deutsche volk is niet „erbsündig”, maar
 „erbadlig”; de vertegenwoordigers van het Ari-
 sche ras zijn niet in zonde geboren, maar bezitten
 allen een overerfelijke, edele natuur.

Met deze woorden keerde Alfred Rosen-
 berg, de schrijver van den „Mythus des
 zwanzigsten Jahrhunderts”, de man,
 wiens „verdiensden” voor de ontwikkeling der na-
 tionaal-socialistische wereldbeschouwing met den
 hoogsten prijs der Deutsche natie beloond werden,
 zich op den jongsten partijdag te Neurenberg,
 tegen de belijders van het Christelijk geloof.

Enkele dagen voor het uitspreken van dit hemel-
 tergende oordeel verscheen van zijn hand een

werkje, waarin de Evangelische bestrijders van
 den „Mythus” antwoord ontvingen.

In den titel van deze brochure: „Protestant-
 sche Rempilger”, Protestantische pelgrims
 naar Rome, uit zich reeds de minachting, welke
 de voornaamste geestelijke leider der nationaal-
 socialistische partij voor zijn Christelijke tegen-
 standers bezit. „Verraders van Luther” scheldt
 hij hen: menschen, die het werk der Reformatie
 vernietigen, en liever de Jezuïten volgen dan de
 strijders voor de Deutsche vrijheid.

Met de „Katholieke vijanden” heeft Rosenberg
 vroeger in zijn boekje „An die Dunkelmänner un-
 sers Zeil”, Aan de Duisterlingen van onzen Tijd,
 „afgerekend”; hij wil nu de „Protestantsche
 bondgenooten” der „priesters en monniken” ont-
 maskeren!

De wijze, waarop de auteur van den „Mythus”
 ook ditmaal zich tegen zijn opponenten keert, is
 weinig verheffend. Verdachtmakingen wisselen met
 scheldwoorden en bedreigingen af. De haat tegen
 het Jodendom en de wrok tegen de Kerk beheer-
 schen het leven van den invloedrijken profeet der
 ras- en bloedleer, en drijven hem herhaaldelijk
 tot woedende aanvallen op het front der geloov-
 igen, die ook het Oude Testament als het Woord
 van God eeren.

Wanneer hij ergens leest, dat Jehovah Abraham
 uitverkoren heeft, en hem tot een groot volk
 maakte, en in dit volk de basis legde van een
 nieuw volk, dat niet uit het bloed, maar uit den
 Heiligen Geest leeft, barst hij in gruwelijke laster-
 taal los: „Deze apenliefde voor Abraham, die zijn
 vrouw wilens en wetens aan Pharaon koppelde
 en voor souteneur speelde, is het symptoom eener
 dusdanige bloedvergifting van het Deutsche volk,
 dat slechts een radicale kuur Deutschland voor
 het kwaad bewaren kan, dat het door een dergel-
 ijke kruiperij den weg voor de moderne Joodsche
 zwendelaars bereidt... Door het vuile kanaal van
 het oude Jodendom wil de tegenwoordige wereld
 niet gaan, en zij zal daar ook niet doorgaan —
 niettegenstaande de inspanning der Apologeten-
 centrale.”

Welk een geloofsmoed bezitten de strijders, die
 ondanks den smaad hun aangedaan, blijven ge-
 tuigen van Gods beloften en opkomen voor de
 erkenning van Gods Wet!

...

„De beste verdediging is de aanval”. Deze tac-
 tiek wil ook Rosenberg toepassen. Daarom over-
 laadt hij de Kerk met grove verwijten, en be-
 schuldigt hij haar dienaren van ontrouw en valsch
 gedrag. „Slechte bastaarden van Rabbinen en
 Jezuïten” heeten zij in zijn mond; zij behooren
 volgens deze „edele natuur” tot de onderwereld
 in de samenleving der geesten, tot het uitgaans-
 der geestelijke maatschappij.

De „Protestantsche Kerk” moet de aanklacht
 hooren, dat zij nooit de bedreigers der Deutsche
 volksgemeenschap weerstaan heeft, dat zij zelfs
 dikwijls gemeene zaak met die booze machten
 maakte. „De marxistische revolutie onderging zij
 zonder verzet... de leiding der Kerk zag blij-
 baar in de Internationale geen gevaar voor het
 geloof. De nationaal-socialistische volksverheffing
 echter, werd met vijandelijke oogen aanschouwd
 en verwekte bij haar een heftige reactie; tegen
 de beweging, welke Deutschland uit de schande
 der vernedering verlost, verhief zij haar stem
 van „vervolgde Kerk”. Er is, schrijft Rosenberg,
 maar één conclusie mogelijk: „De prediking aan
 de proletariërs der geheele wereld, de leer der
 internationale humaniteit, moet innerlijk verwant
 zijn aan de kerkelijke verkondiging aan „alle vol-
 keren” zonder onderscheid, aan de leer der er-
 zonde en de daaruit voortvloeiende eisch tot boet-
 vaardigheid der menschen — in dit bijzondere
 geval der Duitschers, van wie de Kerk meent, dat
 zij voor hen zorgen moet”.

Zoo schrijft Rosenberg kerkgeschiedenis en leert
 hij theologie!

Het tegenwoordige régime staat antithetisch te-
 genover het vroegere Deutschland, en stelt iedere
 organisatie, die voor de „overname der macht”
 bestond, verantwoordelijk voor de ellende, welke
 over het Rijk gekomen is. Het wil alle oude ver-
 banden ontbinden, het eischt de algeheele oplos-
 sing der bestaande formaties, en kan alleen die
 vormen duld, welke zijn eigen hand gekneet
 heeft.

Ook de Kerk moet van haar fundamenteen los-
 geslagen worden. Daarom trachten de vijanden
 haar te ketenen aan stelsels, tegen welke zij
 de massa het gemakkelijkst in beweging kunnen
 brengen. De bolsjewist bindt haar aan het kapi-
 talisme, de nationaal-socialist aan het marxisme
 en het Jodendom. In hun val, zoo wordt gehoopt,
 zullen deze systemen de Kerk meesleuren.

...

De „Protestantsche Kerk” heeft echter meer
 weerstand geboden dan Rosenberg verwacht had.
 Vandaar zijn hernieuwde pogingen om het volk
 te doordringen met de gedachte, dat de tegen-

1) Zie „De Reformatie” van 17 Mei 1935 e.v. nummers.
 2) Bedoeld is vooral Dr. Küneth, de schrijver van „Ant-
 wort auf den Mythus”, de leider der „Apologeten-Centrale”.
 Zie aantekening 1).

woordige Kerk, vanwege haar „internatio-
 naal karakter”, een belemmering is voor den
 gezonden groei van het „ontwaakte Deutschland”.

„Internationaal”, dat beteekent bij Rosenberg en
 de zijnen: anti-nationaal. De tegenstelling is ab-
 soluut; het woord „internationaal” heeft in het
 Derde Rijk een zeer gehaten klank. Internationaal
 zijn de krachten, die een volk verderven. Inter-
 nationaal is het marxisme, het Jodendom; inter-
 nationaal is ook het Rooms-Katholicisme.

Deze drie machten bepalen volgens Rosenberg
 het tegenwoordige karakter der „Protestantsche
 Kerk”; ze hebben het levenswerk van Luther aan-
 gelast en dreigen het geheel te vernielen.

De Kerk zal een nationale Kerk, dit is een
 aan het volk gebonden Kerk, zijn, of niet
 zijn. De Kerk zal, zoo heel het, de belangen van
 het volk dienen, of ophouden te bestaan. En zoo-
 lang zij voortgaat met te arbeiden aan de „Juda-
 isierung” van het Christendom en „aan de ver-
 rooiming” van de erfenis, welke Luther na-
 gelaten heeft, „is redding niet mogelijk”.

Wat Rosenberg zegt, is „absolute waarheid”, om-
 dat hij het zegt; aan zijn uitspraken moet ieder
 onvoorwaardelijk geloof schenken. Hij dicteert ge-
 schiedenis. Hoort slechts! „Hoe men ook over de
 houding der orthodoxe evangelische leiding der
 Kerken oordeelen mag, zij zelf staat heden reeds
 in het klare licht der historiebeschouwing en daar-
 mede is een einde aan de uitgesproken aanmati-
 gende bewering gekomen, dat het Deutsche Rijk
 verantwoordig aan de Kerk schuldig zou zijn
 en niet, omgekeerd, de Kerk aan het Deutsche
 volk, dat zich dikwijls... tegen haar wil in, al
 strijdend den weg naar de eer en de vrijheid
 baande. De historische vraag: wat heeft de evan-
 gelische kerk gedaan, om met al haar kracht tegen
 de atheïstische Internationale op te treden? — zij
 is reeds beantwoord. Geen pogingen om de waar-
 heid te verbergen, door nu dapperheid te toonen,
 kunnen 't feit ongedaan maken, dat de Kerk in d
 uren, waarin over het lot van Deutschland besp
 werd, absoluut in gebreke bleef”.

„Hier”, luidt het verder, „ligt de diepste grond
 voor de innerlijke afwending, „niet van de religie,
 maar wel van de kerkelijke ambtenaren”. „Hoe
 kan”, vraagt hij, „het volk in tijden van zware
 verdrukking krachten verzamelen, wanneer de ver-
 zorgers van zijn ziel hem geen kracht kunnen
 schenken? Wanneer zij slechts preeken opzeggen,
 die uit citaten van psalmen samengesteld
 zijn, waaraan elk begrip voor een verstaan van
 de nooden van den tijd gemist wordt”. Niet de-
 genen, die zeggen, dat zij voor de belijdenis op-
 komen, niet de prelaten van het centrum en de
 „belijdende” bisschoppen der evangelische Kerken,
 vervolgt Rosenberg zijn betoog, hebben de religie
 gered, „maar het Deutsche volk, dat aan de ver-
 twijfelden weer het geloof in het leven schonk,
 toen de protestantsche leugendomees hand in
 hand met de joodsche democratie gingen en de
 menschen der „belijdenisbeweging” de „belijde-
 nis” voor zichzelf behielden, hebben, door zich
 zelf geestelijk te helpen, de redding verricht. Het
 resultaat dezer groote zelfverlossing was, dat
 men zich afwendde van hen, die op zulk een be-
 schamende wijze in hun taak tekort geschoten
 waren”.

Kvamen deze „mislukte leiders” nu, zoo vraagt
 de auteur van den Mythus, tot bezinning? Zochten
 zij gemeenschap met de strijdende nationaal-socia-
 listen, „die de geloofskracht van miljoenen weer
 herstelden”? Het antwoord van Rosenberg op deze
 vragen is een beslist: neen!

De menschen der belijdenisbeweging, oordeelt
 hij, reageerden op den arbeid der „zegevierende
 volksgenooten”, die „nieuwe vormen voor hun
 innerlijk, herboren leven zochten en de oude
 vrome spreken afwezen, met een krachtadige
 inspanning om het opbruinsende godsdienstige ge-
 voel weer in de ruimte te persen, waarbinnen
 de religieuze oud-testamentische tyrannie haar
 macht uitoefent”. Het resultaat is dat „de wet, de
 openbaring, de kerk, de belijdenis tegenwoordig
 wederom dogmatisch boven alle levensreizen
 van het om innerlijke en uitwendige vrijheid wor-
 stelende Deutsche volk, staan. Daarmede hebben
 de „duisterlingen in dienst van het roomsche prin-
 cipe, nieuwe bondgenooten gevonden, en — de
 reformatie en de revolutie van Maarten Luther
 wordt thans hoe langer hoe meer door zijn tegen-
 woordige toonaangevende volgelingen, aan die
 lieden overgeleverd”.

„Zoo zijn de feiten, besluit Rosenberg zijn felle
 aanklacht, en wijl dat, ondanks alle pogingen tot
 loochening, zoo is, daarom, zijn de duizendvrou-
 dige getuigenissen voor de roomsch-protestantsche
 tegenformatie symptomen van een beslissenden
 strijd op het terrein van den geest”.

„Wij kunnen hem niet ontgaan. Wij willen het
 ook niet meer. Hij is onafwendbaar.”

...

Deze aanhalingen geven de meening van Rosen-
 berg over de Kerk, welke aan haar belijdenis
 trouw blijft, duidelijk weer. Zij heeft van hem
 niets goeds te verwachten.

Maar, wordt dikwijls aangevoerd, de nationaal-
 socialistische leiders beweren toch met nadruk,
 dat zij de religie uit de klauwen van het bolsje-